

cipium te je malo kasnije podignut na čast coloniae. Gradovi u unutrašnjosti pokrajine morali su se obično zadovoljiti stepenom i imenom municipija. Rimljani su katkad sačuvali tip ilirskog na visini utvrđenog grada kao u Asseriji, Nadinu, Varvariji, drugi put su silili urođenike da potpuno napuste teško pristupačne visine i da se nasele u ravnici, tako u Delminium-u (Duvanjsko polje) i slično u Aequum-u (Čitluk kod Sinja). Svaka gradska općina imala je svoj teritorij čije su granice katastralno bile uređene pod namjesnikom Dolabellom. U spornim slučajevima bila je kasnije višekrat provedena revizija. Ilirska plemena koja nisu imala većih složenih naseobina bila su organizovana u pučkim općinama ili župama (civitates). Upravnik jedne ovakve civitas za vrijeme prve rimske okupacije bijaše u godinama iza velikog ustanka jedan rimski časnik kao praepositus civitatis. Kada su se prilike sredile i kada su Rimljani opet imali povjerenje u svoje podanike dozvolili su da jedan domaći ugledan građanin preuzme vodstvo župe kao praepositus. Kao savjetodavni organ pomagao ga je župni savjet. Za jurisdikciju provincije bila su ustanovljena tri središta (conventus), sjeverne civitates imale su svoj conventus u Scardoni, one iz srednjih krajeva u Saloni, južne napokon u Naroni.

Coloniae i municipia imale su administraciju čisto po rimskom-italskom uzoru. Na čelu grada stala su dva načelnika duoviri iure dicundo koji su imali i nižu jurisdikciju. Svake pete godine bila im je dužnost da revidiraju liste građana, da sastave spis vojnih obvezanika, da ustanove porez i sl., zvali su se tada quinquennales. Nadzor nad zgradama i policijsku službu osobito na pazaru i sajmištu imao je drugi kolegij od dva edila (duoviri aediles). U Saloni i Naroni bila su oba kolegija spojena u jedan od IIII-vira (quattuorviri). U gradskoj upravi učestvovalo je i općinsko vijeće (ordo decurionum). Funkcija gradskog načelnika ili edila ili čak dekuriona predstavljala je ispočetka veliku čast, ali buduć da je bila spojena s dosta velikim izdacima za razne priredbe i igre građani su sve to više izbjegavali da budu birani i zvani na upravu mjesta. Konačno nije preostao drugi izlaz, te su imućniji ljudi, čak maloljetni bili imenovani za općinske upravnike.

Osim na kopnu bilo je također na otocima gradskih naselja; stare grčke kolonije Issa, Pharos, Korkyra melaina nastavljale su — premda lišene svoje ranije samostalnosti — svoj gradski život u okviru rimske provincije. Na većim otocima sjevernog Jadrana razvilo se obično najveće mjesto u gradsku općinu kao Curicum, Arba i Apsorus. Sve ove kolonije i municipiji na primorju i na otocima lijepo su napredovale u dugom periodu nesmetanog mira i postale malena kulturna središta. Javne zgrade kao hramovi, curia, thermae obično podignute